

Rodinná zátěž

Léta dospívání

V době mého mládí, již od padesátých let, se moji rodiče stále o něco přeli s rodinou mého strýce¹. Můj otec a strýc Ivan byli spolumajiteli loveckého zámečku (vily) s okolními pozemky a hospodářskými budovami. Nejdřív šlo o malichernosti – poškození domu apod. – potom vypukl právní spor: moje matka byla obviněna, že zabila kočku. Strýc Ivan byl sám právník, ale nechal se zastupovat advokátem nevalné pověsti. Nakonec se naši dohodli na rozdělení majetku, jen příjezdová cesta zůstala společná. Soudkyně nás ihned upozornila, že to povede k dalším sporům; později se to opravdu potvrdilo – vypukl spor mezi Olinou a bratrancem; vyhrála jej moje sestra. Psal se rok 2010; celý vleklý spor tak trval víc než půl století. Mohl by se dát zapsat do Guinessovy knihy rekordů.

Na cestách

Takovéto zkušenosti mě přivedly k tomu, že jsem po dokončení studia odešel v roce 1970 na Moravu (a později na Slovensko) mezi „normální“ lidi. Byla to ovšem nelehká doba. Právě nastávala husákovská *normalizace* a poměry v podniku Tesla Rožnov, kde se vyráběly elektronické součástky a televizní obrazovky, se postupně zhoršovaly. Ze začátku se lidé hodnotili podle práce, ale později bylo hlavním kritériem jejich *lezení do zadku*. Na Slovensku to bylo jiné – tam se *normalizace odflákla*. Byl tam sice chaos, ale přece se ctily základní mravní hodnoty.

Rok 1989 mě zastihl ve Slušovicích. Tam jsem se angažoval v místním OF a bydlel jsem v zahradním domku lidového řezbáře, pana Miky. Trvalé bydliště jsem měl v Piešťanech. Při cestách do Prahy jsem přespal ve Sloupu nebo u rodičů. Bezprostředně po revoluci se otevřely hranice do Rakouska; společně s přítelkyní Marií Bobkovou jsme vyjeli do Vídně, kde ona měla řadu příbuzných a známých. Navštívili jsme také Hanu Chvátalovou, moji kamarádku z Piešťan². Nebyla to moc šťastná cesta; byl jsem nachlazen, a Marie byla nějak zjančená, polykala pořád nějaké pilulky. Teprve když jsme přejeli státní hranici zpět na Moravu, začala se chovat normálně.

Návrat domů

Po revoluci se začalo slavné JZD rozpadat, a já jako „buřič“ jsem tu byl nežádoucí osobou (OF tu ve volbách do zastupitelstva družstva prohrálo). Několik dní jsem „dělal revoluci“³ na Slovensku a potom se uchýlil do Prahy k rodičům. Nějakou dobu jsem bydlel ve Sloupu (ve „vile“) a pracoval v lese. Pak jsem začal dělat cizojazyčného průvodce v Terezíně, odkud jsem přešel jako učitel na *Gymnázium Josefa Jungmanna* do nedalekých Litoměřic. Byla to fuška – na konci školního roku jsem se celý třásl a zatmívalo se mi před očima. Doma jsem však rychle pookřál. Po prázdninách jsem nastoupil jako učitel na Střední odborné učiliště ve Vysočanech, kde to bylo mnohem snazší – byl jsem tam ve svém oboru. Učil jsem kromě jazyků elektrotechniku, fyziku, automatizaci a též

---

1 Podle sloupeckých pamětníků se podobně chovali bratři Matysové (můj děda se svým bratrem). Dokonce prý po sobě stříleli.

2 Emigrovala se svým synem a pracovala v klášteře jako kuchařka.

3 Vylepovali jsme s kamarádem plakáty, účastnil jsem se manifestace v Bratislavě

humanitní obory (ekologie, občanská nauka) a dokonce i tělocvik. Současně jsem doma překládal z němčiny do angličtiny *Kompendium violy d'amore* Františka Slavíka.

Když jsem se vrátil ze Slovenska, počítal jsem s tím, že si zařídím vlastní bydlení; od rodičů, kterým byl v restituci vrácen majetek (lesy a bývalá sloupská *lesovna*⁴), jsem nic nechtěl. Ukázalo se však, že je to nereálné – s učitelským platem jsem jen tak-tak vyžil. Rodičům bylo kolem osmdesátky a sestra Olga mi dávala najevo že „*bydlím v jejím bytě*“. Ubytovala u rodičů svého syna Ondru a nechávala si tam posílat poštu. S Ondrou jsem vycházel docela dobře; Olina mu však začala dávat jakési pokyny (on sám nám to přiznal). Začal být na nás hrubý a se mnou se přestal vůbec bavit. Změnilo se to (na čas) až před jeho svatbou...

Měl jsem tehdy dvě možnosti – buď se odstěhuju (třeba do ciziny) a začnu opět „od nuly“, nebo si od táty vyžádám místo k bydlení – otec byl majitelem dvou nemovitostí a nájemcem 3-pokojového bytu; doufal jsem, že mě nevyhodí na ulici. Sestra Lída mi doporučovala, abych odešel odešel do Krkonoš a zúčastnil se zalesňovacích prací, které tam v té době probíhaly. Tam bych nějaké ubytování asi našel. Také jsem mohl vstoupit do kláštera...

Boj o vlastní doupě

Když jsem šel s tátou na městský úřad podepsat darovací smlouvu na *půl lesovny*, tušil jsem, že to nebude snadné. Jedna věc je mít to na papíře a jiná ve skutečnosti. V lesovně, tj. domku s přílehlou zahradou, bydlel dosavadní správce polesí *Ing. Jiří Zíka* s rodinou. Měl sice svůj dům ve Štěchovicích, ale za uvolnění bytu v lesovně požadoval částku kolem milionu korun. Uvolnil mi jenom bývalou kancelář, místnost s prkennou podlahou a vlhkými stěnami⁵. Když jsem tam poprvé přespal, padla na mne deprese; těžce jsem nesl hlavně oddělení od rodiny.

Naštěstí se mě ujala sousedka, *Nora Remeňová* – svobodná matka s dvěma dětmi. V jejím domě jsem úplně pookřál. Zprvu jsme si výborně rozuměli; jezdili jsme společně plavat do Dobříše, a s její dcerou Andrejkou jsme podnikli cyklistickou pout' po okolí. Kamarádil jsem také s jejím 11letým synem Robinem. Z vily jsem převezl svoje kamna *Bullerjan*, které Nora dodnes používá. Hrál jsem také často na violu, a jednou jsem pozval další dva muzikanty a uspořádali jsme ve *Vile Růži* koncert komorní hudby.

Jak se blížil podzim a blížila se topná sezóna, začala se dosavadní idyla vytrácet. Nora mě žádala, abych zajistil z tátova lesa dostatek dřeva, ale nebyla schopna ale říct kolik kubíků. Problém byl ale hlavně v tom, že tátovy lesy spravoval *Ing. Zíka* a u něho měla Nora vroubek – když pro něho kdysi pracovala, odvezla si z lesa (bez jeho svolení) nějaké dřevo.

Nakonec mě Nora přestěhovala do nevytopené sklepní místnosti, a když jsem se pak nachladl, usel jsem pryč...

Vilu táta daroval Olině, a její potomci mi dávali najevo, že v této budově, kde jsem prožil celé mládí a o víkendech zde tvrdě pracoval, už nemám co dělat. Podobné to bylo také v bytě mých rodičů: tam jsem již od studentských let obýval malý pokojík vedle kuchyně. Když jsem vešel do bytu, začaly se polohlasně ozývat nadávky jako *hovado*, nebo jakási *neposlouchatelná hudba*. V létě 2004, kdy umírala moje matka, byl jsem na ulici titulován *Ty zmrde matysovská!*⁶. Šel jsem na

4 Sídlo lesní správy

5 Později jsem zjistil, že pod podlahou je škvára a pod ní stjí voda, která unikla z kapajícího vodovodu.

6 Ondřej tehdy už u mých rodičů nebydlel, přestěhoval se se svou ženou do sousedního domu (o dvě čísla dále)

policii nahlásit přestupek; sepsali se mnou protokol. Bylo už pozdě, a do Davle už nic nejelo a na taxíka jsem neměl. Cestu ze Zbraslavi do Sloupu jsem absolvoval za měsíční noci pěšky. Cestu přes železniční most jsem dobře znal, věděl jsem, kde chybí prkno. Měl jsem štěstí – jakmile jsem došel na kraj mostu, vyřítl se proti mně nákladní vlak. Do Sloupu jsem dorazil před pátou. Lidé už čekali na první ranní autobus.

Na městský úřad jsem šel nejprve sám a příslušná úřednice projevovala se mnou pochopení. Při společném jednání však byla na straně Ondry a říkala, že *etika dnes neplatí*. Jak toho Ondra dosáhl, nevím. Mě ani nepustila ke slovu. Řekl jsem Ondrovi, že s úřady si může notovat, ale já už s ním mluvit nebudu, a odporoučel jsem se. Za tento *úřední úkon* jsem musel zaplatit 1000.- korun.

Konečně ve svém domě

Když se Ing. Zíka konečně vystěhoval, objevila se tu moje neteř Věra s roční dcerkou a manželem Danielem. S Danem přijela také jeho teta, která se chopila příprav stěhování nábytku a vybavení domácnosti. Mladá rodina obsadila přízemí a já jsem dostal vedle své dosavadní kanceláře také jeden pokojík v podkroví; další podkrovní pokojík byl určen pro návštěvy.

Věra byla z Lídíných dětí nejstarší a znal jsem ji už od svých studentských let. Byla zpočátku nespoutaným živlem, ale dostala se pod vliv katolické církve a po vyučení vystudovala teologii. Soužití probíhalo nejprve nadějně, ale postupně se začaly projevovat mezi námi rozpory: Daniel prohlašoval, že je pánem domu, a dával mně různé příkazy. Věra mu v tom jako věrná manželka sekundovala. Asi dostali příslib od svých rodičů, že to bude jednou jejich. Mně bylo něco přes padesát a nemohl jsem takové jednání přijmout. Jednou mi Dan řekl: „*Idiote, ten barák je můj, a když mě nebudeš poslouchat, dostaneš přes hubu!*“. Chodil domů ožralý a vyháněl Věru s plačícím děckem z baráku. Sousedi jednou zavolali policii, ale ta nijak nezasáhla.

Dan byl sběratelem zbraní a doma měl kromě historických střelných zbraní měl také pistoli, která byla psaná na Věru – asi už měl nějaké opletačky s policií. Schovávali jsme se před ním u Nory – před tou měl respekt. Asi po dvou letech se manželé Barsczovi odstěhovali; nyní žijí odděleně, každý má svůj barák.

V lesovně jsem tak zůstal sám. Přítelkyně Jiřina Váchová mi doporučila několik nájemníků, z nichž tu zůstal jen varhaník Josef Krušina. Se svými nájemníky (a také sousedy) jsem zažil všelijaká dobrodružství. S opravami a vylepšením baráku mi velmi pomohl můj kamarád Vlasta Rossi. S hospodařením v době mé nemoci mi pomáhal zakladatel *Mírového hnutí 2007* Míla Jandík. Vystřídala se tu řada nájemníků; jeden z nich se dal na dráhu zločinu, jiný se stal žebrákem na Karlově mostě; co dělá dnes, v době pandemie, ví jen sám Bůh.

V Davli, 13.11.2021

Jan Matys